

A pótszabadság

Mint előző ismertetésünkben már írtuk, a rendes szabadság alapszabadságból és pótszabadságból áll. Az alapszabadság mértékével és a szabadság kiadás módjával foglalkoztunk, most lássuk azt, hogy kinek jár az alapszabadságon felül pótszabadság.

Pótszabadság jár a fiatalokú dolgozóknak és pedig 16 éves korig 12 munkanap, 16—18 éves kor között 6 munkanap. Ez a pótszabadság utólagos abban a naptári évben illeti meg a dolgozót, amelyben a 16., illetve a 18. életévét betölti.

Pótszabadság illeti meg továbbá az egészségre ártalmas munkát végző dolgozókat. Nálunk a bányászati munkásoknak tekinthetők a bányamesterek, a főaknászok, az aknászok, a segédaknászok, a őmesterek, a szállítási felügyelők, a vágások, a segédvágások és a csapatszilvesek, akiket 6 munkanap, az egyéb földalatti dolgozókat pedig 3 munkanap pótszabadság illeti meg. Tíz évet meghaladó földalatti munka után a fenti megkülönböztetés szerint 12, illetve 6 munkanap pótszabadság jár. (Mt. V. 51. § (2) bek.)

Pótszabadság jár a vezető állást betöltő dolgozóknak is. Az e címen igénybe vehető pótszabadság különböző aszerint, hogy milyen kategóriájú a vállalat, illetve milyen besorolásban dolgozik a vezetőállású dolgozó. Az A. B. és C. kategóriájú

vállalatok osztályvezetői és ennél magasabb munkakört betöltő dolgozói, továbbá a D. és E. vállalatok igazgatója és helyettese részére 12 nap, az F. G. és H. kategóriájú vállalatok igazgatója és a D. E. kategóriájú vállalatok osztályvezetői részére 6 nap pótszabadság jár, amennyiben túlóra díjazásban nem részesíthetők. Az ügyészségi, bírósági és közszolgálati dolgozók körében a vezető állásnak megfelelően ugyancsak van különböző tartalmú pótszabadság rendszeresítve.

Pótszabadságban részesíthetők — és pedig 6 munkanap erejéig — azok a dolgozók is, akik vezetőállású alkalmazottak mellé vannak beosztva, ha egyébként túlmunka díjazásra lennének jogosultak, a túlmunkadíj helyett.

Végül még egy jogcíme lehet a pótszabadságnak, és pedig a folyamatos munkaviszony. Az Mt. V. § (1) bek. e) pontja szerint azok részére, akik két évnél hosszabb idő óta folyamatos munkaviszonyban állanak, pótszabadságot kell adni és pedig 1945 január 1. napját követően eltöltött idő után két naptári évenként egy napot.

1945. január 1. napját megelőzően eltöltött idő után pedig 3 naptári évenként 1 napot. — Legfeljebb azonban 12 munkanapot. Az 1945. év előtti éveket és az 1945. január 1. óta

eltelt éveket külön-külön kell számításba venni.

Itt merül fel az a kérdés, hogy mikor folyamatos a munkaviszony, illetve a folyamatosságot milyen körülmények szakítják meg. Ezek közül csak azt emeljük ki, hogy a munkaviszony folyamatosságát nem szünteti meg az áthelyezés, a katonai szolgálattal, vagy hadifogság, a betegállományba kerülés, és az előzetes letartóztatásba helyezés és szabadságvesztés is csak akkor, ha ezzel kapcsolatban a vállalat fegyelmi eljárással megszüntette a munkaviszonyt, vagy maga a bírói ítélet szüntette azt meg.

Pótszabadságot azonban a fenti különböző jogcímei közül csak egyféle jogcímen lehet igénybe venni és pedig természetesen azon a jogcímen, amely a dolgozóra nézve a legelőnyösebb. Nem lehet tehát azt mondani, hogy valakit megillet pl. folyamatos szolgálat alapján 6 munkanap és egészségre ártalmas munkakörmű 3, tehát összesen 9 nap pótszabadságot fog kapni, hanem az ilyen dolgozó csak egyféle címen, tehát jelen esetben 6 munkanap pótszabadságot vehet igénybe, a folyamatos szolgálat alapján.

Végül pedig: A pótszabadság semmiféle jogcímen 12 munkanapnál több nem lehet.

Dr. Dékány Mihály.

A CINEGE

Egyszer nagy hideg volt. Az ablakokat jégvirágok nőtték be. Az emberek bundában mentek ki a szobából: a fülükre is ráhúzták a sapkát és kék orral, könnyező szemmel tértek vissza. Azt mondták, hogy soha, mióta éneke, ilyen hideg nem volt.

Juliska rálehelte az ablakra. A jégvirágok megolvadtak egy helyen a lehelétől, kinézett azon a kertbe. Mit látott? Hóval prémezett fák, fehérséget mindenütt.

Az ablaktól néhány lépésre van egy almafa. Ott ült egy piciny madárka, csipegetett. Egyszer csak lehunyta a szemét. A feje alá-

nyatlott és lehullott az ágról.

— Istenem! — kiáltott fel Juliska — meghalt!

— Ki halt meg? — kérdezte Mariska.

— A kis madár. Megfagyott szegény.

Skendőt kapott a vállára és kifutott. Felvette a kismadarat és bevitte a szobába. Addig-addig melegengette, míg felemelte a fejét, később felröppent. A lányok nevettek és tapsoltak, hogy így viselkedett az életét a madárka. Kalitkát kerítettek és hívogatták: — Gyere bele, kis madár, ez lesz a te házad, adunk neked kendermagot, friss vizet. Olyan jó dolgod lesz, mintha nyár

volna. — A madárka nem értette meg a hívogató szót, minduntalan k akart menni. De megfogták és betették a kalitkába. Ott sokáig vergődött, de megszédült pár nap múlva s egyszer nótára is gyűjtött. A lányok örvendezve álltak körül s kérlelték a dalra.

A mezőn kizöldült a fű. Meleg napsugár szállott az égből. Az almafa virágzott, s künn csicseregtek a fecskék. A cinege szomorúan nézett ki a szabadba. Nem dalolt többé.

— Most már eresszük el — szólott Juliska —, látom, hogy kikíváncskozik. — Jaj, ne eresszük el — felelt Mariska. — Ki énekel akkor nekem?

Jó tudni...

Tiszta lesz a szőnyeg, ha porolás után friss kenyérrésszel átörzsöljük. Gyertyafoltot ruhafeléből posztóra cseppentett tiszta alkohollal vehetünk ki.

Nem marad kellemetlen szaga a kifutott tej után, ha a tűzhelyen arra a helyre, ahová a tej futott, konyhasót hintünk.

Ha nincs tojás otthon, hűspogácsába, gyúrt tésztába, galuskába tejfelt, tésztafelébe pedig tejet használhatunk helyette.

Ezüsttárgyakat szalmiákszesz és finom kréta por keverékével dörzsöljük be és száraz, tiszta ronggyal fénysítjük ki.

Minden évszakban hozzájuthatunk friss retkekhez: áztassuk a magvakat egy napig langyos vízben, ültessük kis faladába, jó kerti földbe, locsoljuk langyos vízzel naponta, tartsuk meleg, világos helyen — két-három hét múlva friss retket szedhetünk ki.

Izzadságot tisztá alkohollal, vagy egyenlő arányú alkohollal, szalmiákszesz és víz keverékével dörzsölhetünk ki.

Tudósok hadjárata az idegölő zajok ellen

A közelmúltban százharminc tudós és mérnök ült össze Antwerpenben, hogy az üvöltő zajok e korszakában csendesebb életet tervezzen mindenki számára.

„Csend!” — ez volt az értekezlet jelzője és a szolgálatot teljesítő rendőrök a terem halljában „pszt!”-tel intették csendre a megjelenteket.

A folyosón és az értekezleti teremben az egyik német cég által lefektetett műgumi szőnyegek némították el a lépések zaját is.

„Az atom- és lökhajtásos korszak fokozódó idegölő zajai tönkretethetik az emberek idegeit, sőt elvehetik az életkedvüket is” — mondotta megnyitó beszédében Camille Van Rooy belga professzor.

Dr. Albert Besson párisi tudós véleménye szerint a legidegölőbb zajok azok, amelyek a mindennapi életben fordulnak elő. Hogyan képzeli el Besson az atomkorszak házáit? Hangszigetelő és hangelnyelő falakkal, mennyezetekkel és ablakokkal. A párisi tudós ezután hangfelvételtől bemutatva azokat a zajokat, amelyek egy lakásban hallhatóak, majd megmutatta, milyen különbséget jelent az, ha a házak építkezésénél hangszigetelő anyagokat használnak.

Az értekezlet alkalmával kiállítást is rendeztek, amelyen bemutatták a különféle zajok kiküszöbölésére alkalmas eljárásokat. Nagy sikert aratott a holland gyártmányú gumiból készült földugász.

A tudományos élet magyar fiai

1899. július 12-én halt meg Mihalkovics Géza, a gyakorlati anatómia és fejlődéstan tanára, hazánkban a modern és egzakt anatómia kutatóinak egyik megalapítója, a kiváló embriológus. Egyik alapvető munkája „A gerinces állatok kiválasztó és ivarszerveinek fejlődéséről” (1884). Némül is megjelent. Mihalkovicsnak köszönhető első nagyobb eredeti magyar anatómiánk, „A leíró ember-

bonctan és tájbonctan” (1889), amelylyel az egyetemi oktatásnak tett nagy szolgálatot. Halála előtt jelent meg nagyszabású embriológiája első kötetének első része. Ez a mű, bár csonka volt, nagymértékben elősegítette az orvostanhallgatók képzését. Mihalkovics számos dolgozatot írt az Akadémia kiadványában és egyéb folyóiratokban.

CSILLAGHULLÁS

Írta: Hazai Sándor

1956. szeptemberének közepe táján a várpalotai „Petőfi” munkásszálló egyik szobájában nyolctíz férfi ült körül az asztal. Tágranjított szemmel, csodálkozó figyelemmel hallgatták a beszélőt, aki csak suttogott ugyan, de szemének villogása, sürű karcsapkodása visszafogott indulatokkal árult el. Amikor a szónok érezte, hogy eleget beszélt, így fejezte be:

— „Magyar Testvérek! Amint elmondtam, arról senkinek egy szót se! Nagy ügyünk feltétlen titoktartást követel. Még néhány hét, és mi következünk. Nekünk, a szent magyar haza mártírjainak össze kell fogjunk, hogy megmentsük jóvendőnk, a Boldogsasszony Hungáriáját. Csak türelem, kitartás, közeledik az idő. Ha a próféta megjelenik, jel lesz az a cselekvésre. Őt kövessétek, így követeli meg a magyar érdek.

Most pedig ki-ki menjen a dolgára, tegye, amit tennie kell. Ne felejtsetek: a hulló csillag helyére a mi Napunk száll. Virrad már, tűnik a sötétség!”

Leült, s kiitta poharát. Még néhány percig csendesen beszélgettek, paprok zörögtek a felhomályban, majd előre engedve az ideget, egyenként eltávoztak, gondosan körülnézve, hogy nem követi-e őket valaki.

Az égen felhő mögé bújt a nyári meleget rövid időre útfelejtő Nap.

Október huszonekettedikén már korán jött az este. A város úgy csillogott, mintha megvilágított vízcsappal sziporkáztak volna a házak között. A fényt csak egy-egy piros pont, az épületeken elhelyezett vörös csillagok fényei szakították meg: kis vörvörös üstökösök.

Az egyik, kis csillaggal ékesített épület, a tröszt igazgatóságának emeleti irodájában komoly tekintetű, aggódó emberek beszélgettek. Az egyik elmondta, hogy napról-napra több a hiányzó a munkahelyükről, a másik azt, hogy az emberek egyre inkább ellenségesen, rosszindulatúan kezdenek beszélni a Szovjetunióról, a pártól, a kormányról, s Nagy Imrét emlegetik.

„... Ha Nagy Imre lenne a miniszterelnök!” — és így tovább.

Azon tanakodtak, hogy mitévők legyenek. Hiszen a nagymérvű hiányzás a termelés visszaesését idézheti elő.

Valaki adattal is szolgált: augusztusban 1100 volt az igazolatlan műszakok száma, szeptem-

berben már 1800, és most, a mai napig már 2000-re ugrott fel az igazolatlan hiányszakok következtében hiányzó műszakok száma.

Vajon, mi lehet ennek az oka? — kérdezték többen is, de elfogadható feleletet senki sem tudott adni. Volt, aki az amnesztia-rendelet értelmében kiszabadult mintegy 350—400 volt bűnözőt okolta a fejgyelem lazulásáért, akik kiszabadulásuk után a bányákban kerestek és találtak is munkaalkalmat. Ezek az emberek mostanában sokat elégedetlenkedtek, zúgolódtak, lehet, hogy az ő hangulatuk ragadja magával a dolgozókat. Találgáltak.

Mindenesetre elhatározták, hogy szigorú intézkedésekkel próbálnak véget vetni a tarthatatlan állapotoknak a rend, a termelés zavartalansága érdekében.

Amikor elbúcsúztak egymástól, még akkor is aggódtak, s hazafelé menet ki egyedül, ki társával, a megoldáson gondolkodtak.

Huszonegyedikén reggel, mintha mi sem történt volna, az emberek dolgozni indultak. A város képe a megszokott volt: siető embersokaság, munkásszállító gépkocsik töltötték meg az utcákat. Azonban, mintha elevenebbek, hangosabbak lettek volna az embercsoportok, mint máskor. Sokan még a rádiót sem hallgatták, érthető volt tehát az az éhes kíváncsiság, amelylyel az egyes jólétesültek fel fordultak. Azok pedig hangosan, izgatottan újságolták a nagy szenzáció: Pesten felkelés van! Kormányváltás lesz! Gerő beszédét a tüntetők hagyatták abba az este! Harcolnak is! Stb.

Magyarázatot azonban senki nem tudott adni. Többen tudtak arról, hogy a fővárosban előző nap tüntetés volt, amelyet az egyetemisták rendeztek, de ez nem volt elég. A munkahelyeken, a hivatalokban rádiót hallgattak, s csoportosultak az emberek. Izgatottan, aggódva kérdezték egymástól: Mi lesz?

Műszak végén, kiszálláskor, a Beszálló-akna bejáratánál fiatal férfi szónokolt.

— Magyar bányászok! — harsogta, heves közmozdulatokkal kísérve beszédét. — Budapestten forradalom van, nemzeti forradalom, igazi magyar érdekekért, amit nekünk, bányászoknak is támogatniunk kell. Ne szálljatok le mindaddig a bányába, amíg a kormány be nem szünteti a harcot hős felkelőink ellen, amíg új kormányunk nem lesz, amíg oroszok vannak országunkban!

Szovjet fényelektromos védőberendezés

A sajtó munkás bonyolult alkatrészeket készítő kétforgattyús prégépén. Hirtelen a gép végén, ahol a kész munkadarabok csúsznak kifelé, az egyik alkatrész félredől és akadályozza a többi darab menetét. A munkás ösztönösen a munkadarab felé nyúl, hogy ujjának egyetlen mozdulattal visszalökje eredeti helyére. Keze azonban a csúszófa alá került. Még egy pillanat és a

gép levágja a dolgozó kezét. De a gép megáll. Mindez a fényelektromos védőberendezésnek köszönhető. A gép legveszélyesebb részei elé úgynevezett fényfüggőnyt húznak. Ha ez a fényfüggőnyt valamilyen tömör tárgy — jelen esetben emberi kéz — törli át, a fényváltozás elektromos áramot termel, amely megállítja a gépet. A fényelektromos védőberendezés tehát elhárítja a súlyos baleseteket.

A járadt, szénporos bányászok riadtan, vagy kellelenül figyelték őt. Valaki hangosan megkérdezte közülük:

— Ki ez?

Nem tudni, honnan jött a válasz.

— Bányász ő is, rendes magyar ember. Két hete dolgozik nálunk, Nagy György a neve.

Néhányan, akik már eddig is türelmetlenkedtek, rászóltak a szónokra.

— Mit akar? Miért sztrájkolunk? Hogyan képzeli ezt? Menjen inkább maga is dolgozni! Otthagyták őt és siettek haza, családjuk körébe. A dolgozók szétesülő csoportjából négy-öt férfi egymásra pillantott és egyetértően az épülő járdához felé indultak.

Szekeres Mihály, a honvédség várpalotai alparancsnok főnöke, huszonegyedikén reggel korán ébredt. A rádiót hallgatva öltözött, s szokástól eltérően, pisztolyát is oldalára csatolta. Feleségének felült és azonnal érdeklődött, hogy miért van erre ma saájtsége. Nem tudott rá kielégítő választ adni, csupán annyit mondott, hogy szükségét érzi. Nem is reggelizett, hanem felesége aggódó tekintetétől kísérve, a lakत्या felé vette útját siető léptekkel.

A lakत्या kapujában az ügyeletes tisztelhettes jelentette neki, hogy tiszti gyűlés lesz. Oda indult. Utközben tisztársával találkozott, akivel a budapesti felkelésről, a rádió adásáról beszélgetett. A tiszt egyszer csak megjegyezte:

— Nem is csodálkoznék, ha a hadseregben is felkelés törne ki!

Szekeres megdöbbenve kérdezte:

— Ho-hogyan?

A tiszt indulatosan válaszolta:

— Kevés a fizetés! Ezért. — S otthagya őt. Tiszti gyűlésen a parancsnok a fejgyelemről beszélt és felhívta a figyelmet a parancsnok követésére, a parancsok maradéktalan végrehajtására. Szekeres, aki katonai beosztása mellett pártalapszervezeti tükör is volt, nem tudta szó nélkül megállni, felállt és elmondta a tiszttel folytatott beszélgetését. Es ekkor döbbenu meg másodikszor, ugyanazt azt vette észre, hogy a tisztek jórésze ellene fordult.

Még jóformán ideje sem volt elgondolkodni a történeten, amikor parancsnoka hívatta magához. Megkérdezte tőle, hogy elvállalná-e a városban megszervezendő munkásszállóalj parancsnokságát? Szekeres ismét megdöbben.

— Hát már itt tartunk? — kérdezte magában.

— Már parancsot sem adnak ki, hanem megkérdezik, hogy elvállalom-e a feladatot? Eszébe jutott a hadseregben eltöltött sok hosszú esztendő, a fejgyelemre való törekvése, s összeszorult a szíve. Elvállalta a feladatot és a városi pártbizottságra ment.

(Folytatjuk)

Már több termelnek S. II. aknába dolgoznak Vállalat dolgo — mert ilyen aknában, — rakott csillék dig a betoni Kerekas Langunk utána, nek bennünk re. Ez azt je nem szabad főszállító vég lyosón át ér vágatra. Ide Istvánék nem elvtárs a leg tekezleten ve szág valamer járat gyorsvá karékosságra

Meg Négyen do méter átmér A kihajtott kövel falazt lán nem leh gatban. — Azelőtt faladtak elő val és utána rázza a főak molunk. Ehh átmerőjű gör folyóméter. I kázni 25 né de előtte me biztosítani. A felhasznál f lehetett úgy újra felhas elvett a bizt